

Kişisel Verileri Koruma Kanunu ve İnsan Hakları

Ahmet Haşim Yurttakal

İçerik

- Bilişim Teknolojileri ve İnsan Hakları
- Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi
- Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi
- Kişisel Verilerin Korunması Hakkı
- Kişisel Verilerin Korunmasında Hâkim Olan Temel İlkeler

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE İNSAN HAKLARI

Bilişim Teknolojileri Ve İnsan Hakları

- Bilişim ile doğrudan ilgili ilk hukuksal düzenleme 1970 yılında Almanya'nın Hessen eyaletinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak gerçekleştirilmiştir.
- Kişisel verilerin korunması hakkı, teknolojinin sağladığı
 - olanakları güçlendirmek ile değil,
 - yarattığı yan etkiler ile ilişkilidir.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASININ ÖNEMİ

Kişisel Verileri Korumanın Önemi

- Kişisel verilerin korunması hukukunun ortaya çıkışında temelde üç etkenin bulunduğu söylenebilir:
 - çeşitli örgütlerce kişisel verilere duyulan gereksinim,
 - teknolojideki gelişmeler,
 - gözetim teknolojilerindeki gelişmeler nedeniyle duyulan kaygı.

Kişisel Verileri Korumanın Önemi

- cüzdanlarımızdaki onlarca indirim ve kredi kartına,
- e- postalarımızı
- cep telefonlarımızın mesaj kutularını dolduran reklamlara,
- her gün biraz daha sıklıkla karşılaştığımız el izi, parmak izi, retina tarayan sistemlere
- bilgisayarımıza bakmamız yeterli

KİŞİSEL VERİ VE KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ

KVK Kanunu

- 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu

KİŞİSEL VERİ

- Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,
- O halde kişisel veriden söz edebilmek için, verinin
 - (i) bir kişiye ilişkin
 - (ii) bu kişinin de belirli ya da belirlenebilir nitelikte olması gerekir.
- “Her türlü” bilgi ifadesinin kullanılması oldukça geniş bir alanın hedeflendiğinin işaretidir. Burada bilginin türüne ilişkin herhangi bir ayırım yapılmamaktadır.

KİŞİSEL VERİ

- Kişiyi doğrudan ya da dolaylı olarak belirlenebilir kılan bütün bilgiler kişisel veridir.
- Bir kişinin adresi, telefon numarası, pasaport numarası, resmi, ses kaydı, genetik bilgileri, cinsel tercihleri, dini inançları, sabıka kaydı, hobileri, ziyaret ettiği İnternet siteleri gibi bilgiler bu kapsamda değerlendirilecektir.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

- Kişisel verilerin korunması, veri işleme teknolojileri ile temel hak ve özgürlükler arasında denge kurmayı hedefler.
- Bu denge veri işlemenin meşru temellerinin ve uyulması gereken ilkelerin hukuksal güvence altına alınmasını gerektirir.
- Kişisel verilerin korunması hakkı, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ile ortaya çıkan bir insan hakkıdır.

KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ

- Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla
 - otomatik olmayan yollarla elde edilmesi,
 - kaydedilmesi,
 - depolanması,
 - muhafaza edilmesi,
 - değiştirilmesi, silinmesi, yokedilmesi,
 - yeniden düzenlenmesi,
 - açıklanması,
 - aktarılması,
 - devralınması,
 - elde edilebilir hâle getirilmesi,
 - Sınıflandırılması,
 - kullanılmasının engellenmesi
- gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi,

Kişisel Veri İşleme Şartı

- Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.
- Açık rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı,

Açık Rıza Istisnaları

- Kanunlarda açıkça öngörülmesi.
- Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.
- Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.

Açık Rıza İstisnaları

- Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.
- İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.
- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.
- İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI

KVK ve İnsan Hakları

- özel yaşamın gizliliği hakkı
- düşünceyi açıklama özgürlüğü,
- bilgi edinme hakkı,
- haberleşme özgürlüğü gibi
- başka bazı değerlerle de kimi zaman karşılıklı destekleme, kimi zaman çatışma halindedir.

İnsan Onuru, Bireysel Özerklik ve Bilgilerin Geleceğini Belirleme Hakkı

- Kendisine ilişkin bilgilere
 - hangi kapsamda
 - kimler tarafından erişildiğini
- öğrenebilme olanağına sahip olmayan bir kişi, bireysel özerkliğin gereklerini yerine getiremeyebilir.

Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı

- Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi 8. maddesi
 - Herkes, kendisini ilgilendiren kişisel verilerinin korunması hakkına sahiptir.
- Bu veriler,
 - adil bir şekilde,
 - belirli amaçlar için
 - ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörölmüş diğer meşru bir temele dayanarak tutulur.
- Herkes, kendisi hakkında toplanmış verilere
 - erişme ve düzelttirme hakkına sahiptir.

Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı

- Özel yaşam ortak özellikleri bakımından üç grupta toplanabilir.
 - “Genel yaşam alanı” olarak adlandırılabilen dış çember, kişinin herkesle paylaşabileceği, kamuya açık yaşam alanlarını içerir.
 - İkinci olarak “kişinin özel yaşam alanı”, belirli kimselerle ve belirli ölçüde paylaştığı yaşam parçalarını kapsar.
 - En içte kalan “sır alanı” ise kişinin yalnızca kendine saklamak istediği alanı oluşturur ve özel yaşam içinde değerlendirilir.

Özel Yaşam

- Özel yaşamın gizliliğine duyulan gereksinim, yalnızca kişilerin gizlemek isteyebilecekleri ya da onları utandırabilecek bilgiler değildir
- Bireylerin, yalnızca “**başkalarını ilgilendirmediği**” için kişilerin özel yaşamlarını gizli tutma hakları bulunmaktadır.

Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü

- “insanın serbestçe düşünce ve bilgilere ulaşabilmesi, edindiği düşünce ve kanaatlerden dolayı kınanması ve bunları tek başına ya da başkalarıyla birlikte, çeşitli yollarla serbestçe açıklayabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir”.
- Demokratik bir toplumun eksen özelliklerinden biri olsa da,
 - “Bireylerin öğrenmek istedikleri her şeyi bilme hakkı olduğu anlamında yorumlanamaz.”

Özel Haberleşmenin Gizliliği

- Özel haberleşmenin gizliliği ile kişilerin telefon, telgraf, mektup, elektronik posta gibi araçlarla gerçekleştirdikleri özel iletişiminin gizliliğini ve güvenilirliğini korumak hedeflenmektedir.
- Özel haberleşmenin gizliliğinde ilke, bireyin dilediği kişilerle dilediği şekilde haberleşmesinin engellenmemesi ve bu haberleşmelerin ilgilinin onayı ya da yasal gereklilikler olmaksızın üçüncü kişilerin müdahalesinden korunmasıdır.

Diğer Bazı Hak ve Özgürlükler

- Kişilerin ırkları, etnik kökenleri, cinsel tercihleri dolayısıyla bu kimselere ayrımcılık yapılamayacağı ilkesi, insan haklarının eksen kavramlarından “eşitlik” in bir gereğidir.
- Din ve inanç özgürlüğünün kapsamında dinini açıklamaya zorlamama da yer alır.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINDA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER

Kişisel Verilerin Niteliğine İlişkin İlkeler

- Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun işleme
- Belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanma
- Toplanma ve sonrasında işlenme amaçlarına uygun, ilgili olma, aşırı olmama
- Doğru ve eğer gerekli ise güncel olarak tutulma
- Amacın gerektirdiğinden daha uzun süre tutulmama

İlgili Kişinin Katılımı ve Denetimine Yönelik İlkeler

- İlgilinin bilgilendirilmesi
- İlgilinin kendisine ilişkin bilgilere erişim hakkı
- İlgilinin kendisine ilişkin bilgileri düzeltme hakkı
- İlgilinin veri işlemeye itiraz hakkı
- İlgilinin otomatik kararların konusu olmama hakkı

Özel Kategorideki Verilerin Nitelikli Korunması

- Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır
 - Irksal veya etnik kökenine,
 - Siyasal görüşüne,
 - Dinsel ya da felsefi inancına,
 - Dernek, Sendika üyeliğine,
 - Kılık kıyafeti,
 - Ceza mahkumiyeti,
 - Biyometrik ve genetik verileri,
 - Sağlık ya da cinsel yaşamına ilişkin bilgiler

Veri Güvenliğinin Sağlanması

- Kazara veya hukuka aykırı tahribine,
- Kaybolmasına,
- Değiştirilmesine,
- Yetkisiz yayımı veya erişimine ait önlemler almayı öngörmektedir.

Verilerin Silinmesi

- Verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

İstisnalar ve Sınırlamalar

- Kişisel verilerin korunması hakkı, sınırsız bir hak alanı değildir. Yukarıda incelenen temel ilkelere belirli durumlarda istisna getirilmesi olanaklıdır.
- Kamu çıkarının ağır bastığı bazı durumlarda kişisel verilerin korunmasına yönelmiş ilkelere istisna getirilmesi olanaklıdır.

SON